

A Fővárosi Ítéltábla a személyesen eljáró I.rendű felperes neve(**I. rendű felperes címe**) I. rendű és a Dr. Bölcskei Zsolt és Társa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bölcskei Zsolt ügyvéd) által képviselt II.rendű felperes neve(**II. rendű felperes címe**) II. rendű felperesnek – a ... jogtanácsos által képviselt alperes neve(alperes címe) alperes ellen szerződés hatályosságának megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2017. április 26. napján meghozott 17.P.24.039/2016/12. számú ítélete ellen a II. rendű alperes részéről 13. és 16. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgya és az alperesnek fizetendő perköltség vonatkozásában helybenhagyja.

A II. rendű felperes által az államnak fizetendő kereseti és fellebbezési illeték összegét 66.000 (hatvanhatezer) forintra leszállítja, míg az I. rendű felperes költségmentessége folytán az állam által viselt illeték összegét 18.000 (tizennyolcezer) forintban állapítja meg.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 7.500 (hétezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget és térítsen meg az államnak külön felhívásra 48.000 (negyvennyolcezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.963/2015/10/II. számú végzése folytán megismételt eljárásban az I. rendű felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperessel 2008. június 20-án megkötött önálló zálogjoggal biztosított, szabad felhasználású deviza alapú kölcsönszerződés (a továbbiakban: kölcsönszerződés), valamint a 2009. június 25. napján kötött jelzálogjoggal biztosított, deviza alapú áthidaló jelzálogkölcsön szerződés (a továbbiakban: áthidaló kölcsönszerződés) érvényes és fennáll. A II. rendű felperes keresete annak megállapítására irányult, hogy az előbbi kölcsönszerződések 2010. március 16-án kelt, közjegyzői okiratokba foglalt felmondása érvénytelen. Keresetüket arra alapították, hogy az alperes jogszerűtlenül mondta fel a kölcsönszerződéseket, mert a felmondásnak a szerződés 8.1. pontjában meghatározott feltételei nem álltak fenn. Állították, hogy a 2010. január és február havi 382.000 forint törlesztőrészlet hátralékot 2010. február 18-án megfizették, az alperes a befizetést a teljes fennálló lejárt tartozás teljesítéseként elfogadta, jogfenntartással nem élt. Az I. rendű felperes ezt követően már nem volt késedelemben,

mert a következő törlesztőrészlet fizetési határideje 2010. március 9-e volt, így 2010. március 16-án nem volt 30 napot meghaladó késedelemmel érintett tartozása.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Elsősorban azzal védekezett, hogy a megállapítási kereset indításának feltételei nem állnak fenn, mert a felperesek végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben érvényesíthetik a szerződésből eredő igényeiket. Állította, hogy jogszerűen gyakorolta a felmondási jogát. Nem tette vitássá a hivatkozott befizetést, azonban állította, hogy az I. rendű felperes 2009. november 9-étől nem tett eleget a havi 200.000 forintos fizetési kötelezettségének, amely időponttól kezdődően az alperes nem egészítette ki a kölcsönszerződés alapján fizetendő esedékes törlesztőrészleteket az áthidaló kölcsönből. Így a teljesítés elszámolását követően 4738,13 CHF, azaz 895.601 forint lejárt tartozás állt fenn 72 napos késedelem mellett. A felperesek ezt követően nem teljesítettek, így a felmondásra 97 napos késedelem és 6452,4 CHF lejárt tartozás miatt került sor. Ekként a szerződések 8.1 pontja és a Ptk. 525. §-a szerint a felmondás jogszerű, a Ptk. 316. § (1) bekezdése pedig ebből a szempontból nem releváns.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felpereseket személyenként 57.500 forint perköltség alperesnek való megfizetésére, a II. rendű felperest 2.000.000 forint illeték államnak való megfizetésére azzal, hogy további 2.000.000 forint illetéket az állam visel.

Az ítélet indokolása szerint a megállapítási kereset polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 123. §-ában meghatározott eljárásjogi feltételei fennállnak, a szerződések alapján a felperesekkel szemben folyamatban lévő végrehajtási eljárásokra figyelemmel a jogmegóvás szükségessége nem kétséges, amint az sem, hogy a felperesek teljesítést nem követelhetnek. Ezért a bíróság érdemben vizsgálta, hogy az alperes jogszerűen gyakorolta-e a felmondási jogát. Abból indult ki, hogy az áthidaló kölcsönszerződés I.2.2. pontja szerint az áthidaló kölcsön folyamatos folyósításának feltétele volt a kölcsönszerződés törlesztőrészletéből havonta legalább 200.000 forint saját erő megfizetése, továbbá, hogy e kötelezettség teljesítésével összefüggésben a bankszámla-fedezetlenség mértéke és időtartama egy havi részlet vonatkozásában sem haladhatta meg a 30 napot. A kölcsönszerződés felmondása annak I.8. pontján és azon alapult, hogy az I. rendű felperesnek 30 napot meghaladó lejárt tartozása állt fenn, illetve hogy az áthidaló kölcsönszerződés vonatkozásában fennálló felmondási ok bekövetkezése esetén az alperes a kölcsönszerződést is felmondhatta. Az áthidaló kölcsönszerződés felmondására pedig annak I.8.5. pontja szerint, a folyamatos folyósítási feltételek nemteljesítése és 30 napot meghaladó lejárt tartozás miatt került sor.

Az előbbiekből kiindulva az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy az I. rendű felperes teljesítette-e az áthidaló kölcsönszerződés szerinti folyamatos folyósítási feltételeket, megfizette-e a saját erő havi 200.000 forintos összegét és azzal egy havi részlet vonatkozásában sem késett-e 30 napnál többet. A megismételt eljárásban csatolt elszámolásokra és az alperes tényállítására figyelemmel a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felpereseket terhelte volna annak bizonyítása, hogy a saját erőnek megfelelő összeget 2009 novemberére és decemberére is teljesítették. A felperesek ezt felhívás és tájékoztatás ellenére nem bizonyították. Ezért a bizonyítás elmulasztásának jogkövetkezményeit a terhükre értékelve az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az I. rendű felperes a 2009. szeptember és október hónapokban esedékes 200.000 forint összegű törlesztési kötelezettségét ugyan teljesítette, de 2009 novemberétől kezdődően a saját erő fizetési kötelezettségének nem tett eleget. Ebből következően nem csak a 2010. januári és februári törlesztőrészlet megfizetésével esett késedelembe. Így 2010. február 19-én, a 382.860 forint befizetésekor már 4 havi, ebből 3 hónap vonatkozásában 30 napot meghaladó késedelmű hátralékuk volt. Ekként a teljesítés elszámolását követően is fennállt a felmondás időpontjában a saját erő vonatkozásában a 30 napon túli késedelem. Az I. rendű felperes tehát az áthidaló kölcsönszerződés I.2.2. pontjában foglalt folyósítási feltételt nem

teljesítette, ami miatt a szerződés 1.8.5 pontjára alapított felmondás jogszerű és joghatás kiváltására alkalmas volt. A Ptk. 316. § (1) bekezdése a pénztartozás részteljesítésére nem irányadó, a teljesítés elfogadása nem jelenti azt, hogy az alperes a fennmaradt tartozás késedelmén alapuló felmondási jogáról lemondott volna. Másfelől az alperesnek nem kellett jogfenntartó nyilatkozatot tennie ahhoz, hogy felmondhassa a szerződést. Az alperes az áthidaló kölcsönszerződés I.1.4. pontja alapján 2009 novemberétől nem volt köteles a kölcsönszerződés törlesztőrészletét kiegészíteni, mert az I. rendű felperes a folyósítási feltételeket nem teljesítette. Azzal, hogy az I. rendű felperes a saját erő fizetési kötelezettségével késedelembe esett, a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségének sem tett eleget, így a kölcsönszerződés tekintetében is fennállt a 30 napot meghaladó tartozás. Erre figyelemmel a kölcsönszerződés felmondása, annak I.8. pontja alapján és az áthidaló kölcsönszerződés tekintetében fennálló felmondási ok miatt is jogszerű volt. A felmondás jogszerűségének szempontjából nincs jelentősége az árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltételek 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) szerinti érvénytelenségének, mert az elszámolás módszertanát meghatározó 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet 6. § (2) bekezdése szerint az átszámított fogyasztói kölcsönt az esetleges túlfizetéstől függetlenül is késedelmesnek kell tekinteni abban az elszámolási időszakban, amelyben az eredeti fogyasztói kölcsönszerződés alapján a fogyasztó késedelembe esett. Ettől függetlenül az elszámolás alapján a jóváírásokat figyelembe véve is megállapíthatónak látta az I. rendű felperes 30 napot meghaladó késedelmét.

A pervesztes felpereseket a Pp. 78. §-a alapján marasztalta a perköltségben azzal, hogy az alperes képviselőjének munkadíját a kifejtett tevékenységgel arányban mérsékelte. A feljegyzett kereseti illeték viseléséről arra tekintettel rendelkezett, hogy az I. rendű felperes személyes költségmentes.

Az ítélet ellen – elsődlegesen annak megváltoztatása és a felmondások érvénytelenségének megállapítása, másodlagosan pedig a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján való hatályon kívül helyezése iránt – a II. rendű felperes fellebbezett. Fellebbezése indokaként előadta, hogy az elsőfokú bíróság megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy a felmondások jogszerűek. Az áthidaló kölcsönszerződés I.1.3., I.1.4. és I.8.1. pontjára tekintettel az alperes által nem vitatott befizetés okán a felmondás időpontjában nem állhatott fenn 30 napon túli esedékességű tartozás. Erre figyelemmel a Ptk. 316. § (1) bekezdése alapján a felmondás jogszabályba ütközik, így érvénytelen. Az alperes érvelésével ellentétben a Ptk. 525. §-ára, mint általános szabályra alapított felmondási jog a Ptk. 316. § (1) bekezdésében foglaltak miatt nem lehet jogszerű. Az elsőfokú bíróság tájékoztatása szerint is az alperest terhelte volna annak bizonyítása, hogy a felmondások közlésekor a hivatkozott befizetésektől függetlenül is fennállt 30 napon túl esedékessé vált tartozást. Megítélése szerint az alperes az előbbi bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. A tartozáskimutatás elnevezésű okirat (36/A/1.) csak egy az alperes által előállított értelmezhetetlen és követhetetlen adathalmazt tartalmazó táblázat, amiből a szerződések alapján fennálló tartozás, annak jogcíme,összegszerűsége és esedékessége nem követhető nyomon. Az alperes tehát nem mutatta ki és nem támasztotta alá a felmondások időpontjában az általa előadottak szerint fennálló kölcsöntartozás összegét és esedékességét, amit nyilvánvalóan a terhére kellett volna értékelni. Sérelmezte, hogy a tartozás összegének és esedékességének megállapítása érdekében előterjesztett szakértői bizonyítási indítványát az elsőfokú bíróság anélkül mellőzte, hogy annak indokairól számot adott volna. Másodlagos fellebbezési kérelmét arra alapította, hogy amennyiben a felmondás közlésekor fennálló hátralék összege és esedékessége a rendelkezésre álló iratok alapján nem állapítható meg, nem mellőzhető az igazságügyi szakértő kirendelése. Előadta, hogy az alperes az elsőfokú ítélet meghozatalát követően előterjesztett kérelemre sem adta ki a kölcsöntartozást kimutató folyószámla részletezőket, amiből nyilvánvaló, hogy nem tudja havi bontásban jogcímenként kimutatni a tartozás felhalmozódásának folyamatát, így a felmondáskor fennálló tartozás összegét és esedékességét sem.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult annak helyes indokai alapján. Kérte továbbá a II. rendű felperes másodfokú perköltségben marasztalását.

A Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak nem volt fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése [Pp. 228. § (4) bekezdés].

A II. rendű felperes fellebbezése, amely a tartalma alapján kihatott a fellebbezéssel nem élő I. rendű alperesre is, alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a Fővárosi Ítéltábla a döntéssel és annak indokaival is egyetértett. Ezért a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján az indokok megismétlése nélkül, azokra csak visszautalva, a fellebbezésben foglaltakra tekintettel a következőket emeli ki.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy fennállt-e az alperesnek a szerződések felmondására vonatkozó, a szerződésben biztosított jogosultsága, vagyis alkalmas volt-e a felmondást tartalmazó nyilatkozat a Ptk. 321. § (1) bekezdése alapján arra, hogy a szerződéseket megszüntesse és egyben az azokból eredő követeléseket egy összegben lejárttá tegye. Az áthidaló kölcsönszerződésből az eredeti kölcsönszerződésből fennálló tartozás miatt, az az indokoltan szigorú követelmény következett, hogy az I. rendű felperesnek havonta 200.000 forintot mindenképpen teljesítenie kellett és ennek elmulasztása esetén mind a kölcsönszerződés, mind pedig az áthidaló kölcsönszerződés alapján lehetősége nyílt az alperesnek a szerződés felmondására. Ahogy arra az elsőfokú bíróság helytállóan hívta fel a felpereseket, nekik kellett azt a tényállításukat bizonyítani, hogy a 2010. február 19-i befizetés időpontjában csak kéthavi, a 2010. január és február hónapra eső lejárt törlesztőrészlet tartozásuk volt. Ehhez az alperes tényállításaira figyelemmel, miszerint korábbi időszakra (2009 novemberére és decemberére) is volt lejárt tartozásuk, azt kellett volna bizonyítaniuk, hogy az előbbi hónapokra vonatkozóan is teljesítették az áthidaló kölcsönszerződés szerinti fizetési kötelezettségüket. Az elsőfokú bíróság tehát helyesen tájékoztatta a felpereseket a bizonyítási kötelezettségükbe tartozó tényekről és a bizonyítási teherről (17.P.24.039/2016/9/5., 9. és 11. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvek). A II. rendű felperes kifejezetten vállalta a bizonyítás teljesítését, majd úgy nyilatkozott, hogy nem tud eleget tenni a bizonyítási kötelezettségének, mert nem sikerült fellelni a 2009 novemberétől kezdődő befizetéseket igazoló okirati bizonyítékokat, amire további határidőt kért és változatlanul okirati bizonyítást indítványozott (17.P.24.039/2016/9. számú tárgyalási jegyzőkönyv). A felpereseknek tehát módjukban állt a helyes tájékoztatás alapján tényállításukat bizonyítani, ennek érdekében bizonyítási indítvánnyal élni, e kötelezettségüknek azonban többszöri felhívás és a jogkövetkezményekre történt figyelmeztetés ellenére nem tettek eleget. Az alperes a megismételt eljárásban a kölcsönszerződésekre történt teljesítések elszámolására nézve újabb elszámolást csatolt (17.P.24.039/2016/5/A/3.), tehát a fellebbezési érveléssel ellentétben nem csak a korábbi eljárásban benyújtott (36/A/1. sorszám alatti) elszámolás állt rendelkezésre. Az utóbb benyújtott kimutatás alapján a kölcsönszerződésre történt befizetések összege és a teljesítések időpontja egyértelmű és követhető volt, ami szerint a 2010. februári befizetésekor 2009 novemberétől kezdődően esedékes négy havi törlesztőrészlet tartozása állt fenn az I. rendű felperesnek. A II. rendű felperes az elszámolás tartalmát ugyan vitatta, azonban a 382.860 forintot meghaladó teljesítést nem igazolt. Ezért nem lehetett bizonyított tényként megállapítani, hogy 2010. február 19-én az I. rendű felperesnek csak 2010. január és február hónapra volt elmaradása. Az eredményes felperesi bizonyítás hiányában az a kereseti tényállítás, amire a felmondások jogszerűtlenségét alapították, megdőlt.

Azt is helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy adott esetben a Ptk. 316. § (1) bekezdésének alkalmazása fel sem merülhet. A pénztartozás részbeni teljesítése esetén az alperesnek nincs olyan kötelezettsége, hogy jogfenntartó nyilatkozatot kellene tennie annak érdekében, hogy a nem teljesített további tartozás érvényesíthetővé váljon. A pénztartozásokra, azok részbeni kiegyenlítésére nem a Ptk. 316. § (1) bekezdése, hanem a Ptk. 290. §-a irányadó, ami a II. rendű felperes által hivatkozott jogfenntartásra vonatkozó rendelkezést nem tartalmaz és abból nem is vezethető le. Az elsőfokú bíróság helytálló következtetése szerint az alperes bizonyította, hogy a felmondásnak a Ptk. 321. § (1) bekezdésében foglalt feltételei fennálltak, mert a szerződésben kikötött ok megvalósult, a felmondás így alkalmas volt joghatás kiváltására. A felmondás jogszerűtlenségére alapított adott per szempontjából annak nem volt jelentősége, hogy a felmondások időpontjában mennyi volt pontosan az I. rendű felperesnek a szerződések alapján fennálló és egy összegben esedékessé vált tartozása, mert nem ez, hanem a felmondási ok megvalósulása volt releváns.

A megismételt eljárásban további bizonyítás lefolytatására nem volt szükség és az nem is volt lehetséges, ugyanis a II. rendű felperes az alapeljárásban előterjesztett szakértői bizonyítási indítványát a megismételt eljárásban nem tartotta fenn, kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy bizonyítási indítványa nincs (17.P.24.039/2016/5. számú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldal). Ezután okirati, majd tanúbizonyítást ajánlott fel, szakértő kirendelését azonban nem indítványozta. Ez azonban irreleváns is lett volna, mert az összecszerűségnek az adott perben az előbbi indokok miatt nincs döntő jelentősége. A tanúbizonyítás pedig nem lett volna alkalmas a felperesek bizonyítási kötelezettségébe tartozó tény bizonyítására. Annak megcáfolására ugyanis, hogy hány havi és milyen lejáratú törlesztőrészlet tartozás állt fenn a felmondások időpontjában, a tanúvallomás nem alkalmas, ezt okirattal kellett volna bizonyítani, aminek a felperesek nem vitásan nem tettek eleget.

A Fővárosi Ítéltábla minderre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése és a 254. § (3) bekezdése alapján a per főtárgya és a perköltség körében helybenhagyta. Ugyanakkor az ítéltábla észlelte, hogy a felperesek nem helyesen jelölték meg a pertárgy értékét és azt az elsőfokú bíróság sem helytállóan állapította meg. Az adott per tárgya ugyanis a felmondások jogszerűsége, így a kölcsönszerződések hatályban maradásáról kellett döntenie, amely esetben a pertárgy értéke nem meghatározható. Ehhez képest a felmerült illeték eltér az elsőfokú bíróság által megállapított összegtől. Ezért az ítéltábla a Pp. 253. § (3) bekezdés utolsó fordulatára figyelemmel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (3) bekezdés b) és c) pontja, valamint 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján meghatározott összegre szállította le az illeték összegét. Az illeték viseléséről pedig azt figyelembe véve határozott, hogy az I. rendű felperes személyes költségmentességben, míg a II. rendű felperes illetékfeljegyzési jogban részesült, viszont az alapeljárásban és a megismételt eljárásban meghozott ítélet ellen kizárólag a II. rendű felperes élt fellebbezéssel. Ezért a kereseti illeték 50%-át és az alapeljárásban felmerült fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. § (2) bekezdése szerint a II. rendű felperes köteles megfizetni, míg a kereseti illeték fennmaradó részét a Kmr. 14. §-a értelmében az állam viseli. Az eredménytelenül fellebbező II. rendű felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú perköltsége, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján megállapított jogtanácsosi munkadíj megfizetésére. A megismételt eljárás a korábbi hatályon kívül helyezési ok miatt szintén illetékköteles, a Kmr. 13. § (2) bekezdése szerint a feljegyzett fellebbezési illetéket II. rendű felperesnek kell viselni.

Budapest, 2018. január 25.

Dr. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

. Matosek Edina s.k.. Benedek Szabolcs s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: